

۲۵۵۸

قصه‌ مثل‌ها

برگزیده چهل و چند ضرب‌المثل فارسی

علی بیژنی

و

مانده بیژنی

انتشارات آزاد مهر

سرشناسه : بیژنی، علی، ۱۳۷۹-
عنوان و نام پدیدآور : قصه‌های چهار و چند ضرب‌المثل فارسی /
علی بیژنی، مائده بیژنی.
مشخصات نشر : تهران: آزادمهر، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری : [۲۴۶] ص: ۲۱/۵×۱۴/۵ س.م.
وضعیت فهرست نویسی : فیپا
عنوان دیگر : برگزیده چهار و چند ضرب‌المثل فارسی.
موضوع : ضرب‌المثل‌های فارسی *Proverbs, Persian*
افسانه‌ها و قصه‌های ایرانی *Legends -- Iran*

شناسه افزوده : بیژنی، مائده، ۱۳۸۶-
رده بندی کنگره : PIR۳۹۹۶
رده بندی دیویی : ۹۶/۳۹۸
شماره کتابشناسی ملی : ۹۹۵/۶۶۰

۰۲۱۸۸۸۴۸۶۱۶

انتشارات آزادمهر

نام کتاب: قصه‌های چهار و چند ضرب‌المثل

نویسنده: علی بیژنی و مائده بیژنی

انتشارات: آزادمهر

نوبت چاپ: اول ۱۴۰۳

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۸۸۳-۴۹-۷

شمارگان: ۱۰۰۰

قیمت: ۲۱۰۰۰۰ تومان

آدرس: تهران، خیابان کریم‌خان، خ میرزای شیرازی، کوچه چهار پلاک ۱۶

فهرست

۷.....	مقدمه
۹.....	آب حیات نوشیده است
۱۹.....	آبشان از توی یک جوی نمی‌رود
۲۳.....	این شتری است که در خانه همه می‌خواهد
۲۷.....	باد آورده را باد می‌برد
۳۵.....	با همه بله (بلی)، با من بله (بلی)
۴۱.....	پته‌اش روی آب افتاد
۴۵.....	تو نیکی می‌کن و در دحله انداز
۵۱.....	تیری در تاریکی ره کرد
۵۷.....	جیک و بوکشان یکی است
۶۱.....	چاه کن همیشه ته چاه است
۶۷.....	چرا عاقل کند کاری که باز آرد پشمانی
۷۵.....	چنته‌اش خالی شد
۷۹.....	حمام زنانه شد
۸۳.....	خیر ما از کرگی دم نداشت
۹۵.....	خروس بی‌محل
۹۷.....	خط و نشان کشیدن
۱۱۱.....	در یمنی پیش منی
۱۱۹.....	دست کسی را توی حنا گذاشتن
۱۲۳.....	دسته گلی به آب داده
۱۲۵.....	ریش و قیچی به دست کسی سپردن
۱۲۹.....	زیر کاسه نیم کاسه‌ای هست
۱۳۳.....	سبیلش را چرب کرد
۱۳۷.....	شاه می‌بخشد، شیخ علیخان نمی‌بخشد

- ۱۴۵..... شتر دیدی، ندیدی.....
- ۱۵۷..... صبر ایوب دارد.....
- ۱۶۷..... غیبت صغری فرمودید.....
- ۱۷۱..... فوت کوزه‌گری است.....
- ۱۷۳..... قمپز در کردن.....
- ۱۷۵..... کاسه داغ‌تر (گرم‌تر) از آش شده.....
- ۱۷۹..... کفگیر به ته دیگ خورد.....
- ۱۸۳..... کلاهش بر سر معرکه است.....
- ۱۸۶..... کله‌اش بری قورمه سبزی می‌دهد.....
- ۱۹۹..... گهی پشت بر زمین کشی، زین به پشت.....
- ۲۰۳..... آن ترانی نگو.....
- ۲۰۹..... مرغ از قفس پرید.....
- ۲۱۲..... مویش را توی آسیاب سفید کرده.....
- ۲۱۳..... نرود میخ آهنین در سنگ.....
- ۲۱۵..... نمک گیر شده.....
- ۲۱۷..... نوشداروی پس از مرگ سهراب.....
- ۲۲۱..... نه خانی آمده نه خانی رفته.....
- ۲۲۳..... هر چه کنی به خود کنی گر همه نیک و بد کنی.....
- ۲۲۵..... هر چیز که خوار آید یک روز به کار آید.....
- ۲۲۷..... هفت خط.....
- ۲۳۳..... هم خدا را می‌خواهد هم خرما را.....
- ۲۳۸..... منابع.....

مقدمه

ضرب شمشیر ندارد اثر ضرب مثل

نوشتن کتابی با عنوان «ضرب المثل‌ها» - که معمولاً محصول روزگار گذشته ما هستند- در عصر امروزی که فناوری در همه شئون زندگی سایه افکنده نوید آیندای روشن می‌دهد و از طرفی «اختصار» و «فشرده‌گی» و «سرعت تغییرات مداوم» که روح زمانه ما شده است، چه ضرورتی دارد و از آن چه سودی به دست می‌آید؟

در پاسخ به این سوال می‌توان اذعان داشت که اولاً هر نسل نسبت به پاسداشت و انتقال فرهنگ عصر خود به نسل بعد وظایفی دارد و یکی از این وظایف همانا مکتوب کردن برخی از جوه فرهنگ شفاهی و زبانی است و «ضرب المثل‌ها» موضوع حائز اهمیتی است که به خودی خود بخش عمده‌ای از جامعه مدرن با آن سر و کار دارد. در نتیجه جمع‌آوری و کتابت ضرب المثل‌ها نوعی مردم‌شناسی در عصر سوابق نیز هست و از این طریق می‌توان به انگاره‌ها و دغدغه‌های فرهنگی و دینی اجتماع عصر مولف دست یافت.

دوم آنکه با وجود فناوری‌های گسترده و همه‌گیر و اسبیلای بی‌چون و چرای ویدئو و رسانه‌های تصویری هنوز هم مهم‌ترین کانال انتقال فرهنگ کتاب است و لذا نگارش هر کتاب، ولو آنکه چندان حرف تازه‌ای هم برای گفتن نداشته باشد، انتخاب هوشمندانه‌ای برای انتقال فرهنگ است؛ به خصوص آن که اگر کتاب خود گزیده و موجز نیز باشد تا فرصت مطالعه و بهره‌وری از آن سلب نشود.

اما مثل چیست؟

«مثل» سخن کوتاه و ساده‌ای است که روزگاری به دنبال حادثه‌ای، برای بیان تجربه یا اندیشه عمیقی از زبان گوینده‌ای گفته شده است. سخنی تاثیرگذار، آراسته به طنز، ایهام، کنایه و اخلاق، که در موقعیت‌های مختلف امکان تکرار و کاربرد آن وجود داشته باشد.

چنانکه از تعریف مثل برمی‌آید؛ بسیاری از حوادث و رویدادهای تاریخی به مدد همین مثل‌ها و حکایات بعضاً خنده‌آور، از گذشته راه حیات خود را به امروز پیدا کرده‌اند؛ چه اینکه هیچ کدام از گونه‌های زبانی و ادبی در خلاء وجود نمی‌آید و دارای پشتوانه‌ای فکری، تاریخی و حتی فلسفی است. از این مظهر می‌توان گفت در کشورهایی که فرهنگی به‌غایت پیچیده و کهن دارند بعضاً همین مثل‌ها می‌توانند منبعی برای پژوهش‌های تاریخی، و مخصوصاً مردم‌شناس باشند.

در کتاب حاضر، بیش از هر چیزی، گزیده‌گویی مد نظر بوده است با این حال برای گریز از سطحی‌نگری سعی بر آن بوده که مشهورترین و در عین حال پشتوانه‌دارترین مثل‌ها انتخاب شوند تا خواننده از لذت دانستن پشتوانه‌های فکری و تاریخی این مثل‌ها بی‌بصیرت نماند.

با درود و مهر

علی بیژنی

دی ماه ۱۴۰۳